

STRUČNI ISPITI U ARHIVSKOJ STRUCI
- POPIS ISPITNE LITERATURE –

1. Osnove državnog i pravnog poretka Republike Hrvatske i zakonodavstvo u području kulture

Sadržaj predmeta:

Ustav Republike Hrvatske, teritorijalno-administrativna podjela Republike Hrvatske, sustav državne uprave, lokalna i područna (regionalna) samouprava, javne ustanove.

Radno zakonodavstvo i propisi.

Zakoni i propisi na području kulture i zaštite kulturnih dobara, međunarodne konvencije o zaštiti kulturnih dobara.

Literatura:

- obvezna:

1. Ustav Republike Hrvatske (»Narodne novine«, broj 85/10 – pročišćeni tekst i 5/14)
2. Zakon o sustavu državne uprave (»Narodne novine«, broj 66/19)
3. Zakon o ustrojstvu i djelokrugu tijela državne uprave (»Narodne novine«, broj 85/20), članak 12. (Djelokrug Ministarstva kulture i medija)
4. Zakon o općem upravnom postupku (»Narodne novine« broj 47/09)
5. Zakon o radu (»Narodne novine«, broj 93/14, 127/17, 98/19), glave I. i II., članci 1.-25., 28., 29., 53.-72., 101.-106., 112.-139.
6. Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, broj 19/13 – pročišćeni tekst, 137/15, 123/17, 98/19, 144/20) članci 18.-23. (Samoupravni djelokrug, općine, grada i županije) i članci 73.-77.b (Akti jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave)
7. Zakon o arhivskom gradivu i arhivima („Narodne novine“ br. 61/18 i 98/19)
8. Zakon o Hrvatskom memorijalno-dokumentacijskom centru Domovinskog rata („Narodne novine“ br. 178/04)
9. Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (»Narodne novine«, broj 69/99, 151/03, 157/03, 100/04, 87/09, 88/10, 61/11, 25/12, 136/12, 157/13, 152/14, 98/15, 44/17, 90/18, 32/20, 62/20)
10. Pravilnik o upravljanju dokumentarnim gradivom izvan arhiva („Narodne novine“, broj 105/20)
11. Pravilnik o uvjetima smještaja, opreme, zaštite i obrade arhivskog gradiva, te broju i strukturi stručnog osoblja arhiva („Narodne novine“, broj 121/19)
12. Pravilnik o korištenju javnog arhivskoga gradiva („Narodne novine“, broj 121/19)
13. Pravilnik o evidencijama u arhivima („Narodne novine“, broj 90/02, 106/07)
14. Pravilnik o stručnim arhivskim zvanjima i drugim zvanjima u arhivskoj struci te uvjetima i načinu njihova stjecanja („Narodne novine“, broj 104/19)
15. Pravilnik o uvjetima za dobivanje dopuštenja za obavljanje poslova na zaštiti i očuvanju kulturnih dobara („Narodne novine“, broj 98/18)
16. Pravilnik o postupku i načinu izdavanja dopuštenja za obavljanje podvodnih aktivnosti u unutarnjim morskim vodama i teritorijalnom moru Republike Hrvatske u područjima

- gdje se nalaze kulturna dobra („Narodne novine“, broj 49/19, 55/19 – ispravak, 79/20)
17. Pravilnik o arheološkim istraživanjima („Narodne novine“, broj 102/10, 2/20)
  18. Pravilnik o obliku, sadržaju i načinu vođenja Registra kulturnih dobara Republike Hrvatske („Narodne novine“, broj 89/11, 130/13)
  19. Pravilnik o stručnim zvanjima za obavljanje poslova na zaštiti i očuvanju kulturnih dobara te uvjetima i načinu njihova stjecanja („Narodne novine“, broj 104/19, 103/20)
  20. Pravilnik o uvjetima za davanje dozvole radi izvoza i iznošenja kulturnih dobara iz Republike Hrvatske („Narodne novine“, broj 75/13)
  21. Pravilnik o uvjetima, načinu i postupku čuvanja i korištenja dokumentacijske građe („Narodne novine“, broj 77/15)
  22. Pravilnik o dokumentaciji za izdavanje prethodnog odobrenja za radove na kulturnom dobru („Narodne novine“, broj 134/15)
  23. Europska kulturna konvencija – Pariz, 19. prosinca 1954. (»Narodne novine« Međunarodni ugovori broj 1/99)
  24. Konvencija o zaštiti kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba – Haag, 14. svibnja 1954. s pripadajućim Pravilnikom i Protokolima (»Narodne novine« Međunarodni ugovori broj 6/02 i 11/05),
  25. Konvencija o mjerama zabrane i sprječavanja nedozvoljenog uvoza, izvoza i prijenosa vlasništva kulturnih dobara – Pariz, 14. studenoga 1970. (»Narodne novine«, Međunarodni ugovori br. 12/93)
  26. Konvencija o zaštiti svjetske kulturne i prirodne baštine – Pariz, 23. studenoga 1972. (»Narodne novine«, Međunarodni ugovori br. 12/93)
  27. UNIDROIT-ova Konvencija o ukradenim ili nezakonito izvezenim kulturnim dobrima, sklopljena u Rimu 24. lipnja 1995. (»Narodne novine« Međunarodni ugovori broj 5/00)
  28. Europska konvencija za zaštitu audiovizualne baštine, sastavljena u Strasbourgu 8. studenoga 2001. („Narodne novine“, Međunarodni ugovori br. 5/07.)

2. Zaštita arhivskog gradiva

Sadržaj predmeta:

Svrha zaštite. Materijali i sredstva za pisanje, vrste oštećenja arhivskog gradiva, uzročnici oštećenja (kemijski, biološki, fizikalni), procjena ugroženosti i faktori rizika od nastupanja oštećenja.

Preventivna zaštita arhivskog gradiva, uvjeti smještaja i čuvanja, uloga zgrade u zaštiti gradiva, organizacija prostora unutar zgrade, spremišta, čitaonice, radni prostor i ostali prostori, oprema i uređenje arhivskih spremišta, zaštitna sredstva i postupci, zaštita gradiva u korištenju.

Zaštita informacija i dokumentacije u digitalnom obliku. Svojstva i formati digitalnih zapisa, ovisnost o softveru i hardveru, fizička i logička struktura elektroničkih dokumenata, integritet i vjerodostojnost elektroničkih dokumenata, sigurnost i zaštita podataka.

Saniranje i otklanjanje oštećenja, uloga konzerviranja i restauriranja u zaštiti gradiva, tehnike i postupci restauriranja, postupci masovnog konzerviranja i restauriranja, značenje dokumentiranja konzervatorsko-restauratorskih radova.

Digitalizacija gradiva.

Zaštita gradiva u slučaju rata, elementarnih nepogoda i nesreća.

Literatura:

- *obvezna:*

1. Adcock, E.P. IFLA-ina načela za skrb i rukovanje knjižničnom građom (prijevod s engleskog). Hrvatsko knjižničarsko društvo, Zagreb 2003.
2. Mikrobiološka destrukcija spomenika kulture. Zbornik radova. HRZ. Zagreb, 2000.
3. Pravilnik o upravljanju dokumentarnim gradivom izvan arhiva („Narodne novine“, broj 105/20)
4. Pravilnik o uvjetima smještaja, opreme, zaštite i obrade arhivskog gradiva, broju i strukturi stručnog osoblja arhiva (»Narodne novine« broj 121/19)
5. McIlwaine, J. IFLA-in kratki priručnik za pripravnost i planiranje mjera zaštite u slučaju katastrofa. Hrvatsko knjižničarsko društvo, Zagreb 2012.
6. Digital Preservation Handbook, 2nd Edition. Digital Preservation Coalition, 215, Reference model for an open archival information system (OAIS) <https://public.ccds.org/pubs/650x0m2.pdf>
7. Technical Guidelines for Digitizing Cultural Heritage Materials: Creation of Raster Image Files: Federal Agencies Digital Guidelines Initiative, 2016.

- *dodatna*

1. 44. Savjetovanje hrvatskih arhivista „Kako poboljšati sustav zaštite“ Slavonski Brod 20.-22. Listopada 2010. Hrvatsko arhivističko društvo, 2010.

3. Informatika

Sadržaj predmeta:

Osnovni pojmovi informacijske i komunikacijske tehnologije, građa računala, hardver i softver, osobna računala, operativni sustavi i aplikacije, periferni uređaji, računalne mreže i komunikacije.

Struktura i organizacija podataka, obrada teksta i slike, osnove oblikovanja baza podataka, modeliranje podataka, otvoreni podaci, dijeljenje i ponovno korištenje podataka, xml sheme
Sigurnost računalnih sustava i zaštita podataka, osnovna sredstva i postupci zaštite osobnih računala i računalnih mreža.

Internet tehnologije, elektronička pošta, društvene mreže, osnove oblikovanja i korištenja mrežnih sadržaja i usluga.

Razvoj i održavanje informacijskih sustava. Primjena informacijskih tehnologija u arhivima, računalna obrada i opis arhivskog gradiva, primjena informacijskih tehnologija u upravljanju, pretraživanju i korištenju arhivskog gradiva, uređaji, tehnike i postupci u digitalizaciji arhivskog gradiva.

Literatura:

- obvezna:

1. ECDL: European Computer Driving Licence: Syllabus 5.0. Pro-mill, Varaždin, 2009.
2. Bourgeois, David T.; Smith, James L.; Wang, Shouhong; and Mortati, Joseph, "Information Systems for Business and Beyond" (2019). Open Textbooks. 1. <https://digitalcommons.biola.edu/open-textbooks/1>
3. Laudon, K. C., Laudon, J. *Essentials of MIS*. Pearson, 2016.
4. Sušan, D. Brzi vodič kroz osobna računala. BUG & Sys Print, Zagreb, 2003.

4. Arhivistika

Sadržaj predmeta:

Predmet i zadaća arhivistike, povijesni razvitak arhivistike kao discipline, odnos arhivistike prema povijesnim i informacijskim znanostima.

Pojam i definicija arhiva, pisani dokument u prošlosti i nastanak arhiva, povijest i razvitak arhivske službe u svijetu, vrste arhiva, međunarodne organizacije i udruge na području arhivske djelatnosti, povijesni razvitak i ustroj arhivske službe u Republici Hrvatskoj.

Zadaće i nadležnosti arhiva, arhivi i javna uprava, arhivi kao javne ustanove na području kulture, organizacija rada u arhivima, stručni poslovi u arhivu.

Arhivska terminologija, pojam, obilježja i struktura arhivskog gradiva, arhivski fond i zbirka, osnovna arhivistička načela i koncepti (provenijencija, pertinencija, organski rast, prvobitni red), vjerodostojnost i autentičnost dokumenta, životni ciklus dokumenta.

Vrednovanje arhivskog gradiva, teorije i metodologije vrednovanja, izvori vrijednosti arhivskog gradiva, informacijska i evidencijska vrijednost, postupak vrednovanja i dokumentacija o vrednovanju.

Sređivanje i opis arhivskog gradiva, struktura i organizacija gradiva, oblikovanje i povezivanje arhivskih jedinica, opis arhivskog gradiva i izrada obavijesnih pomagala, vrste, sadržaj i struktura obavijesnih pomagala.

Dostupnost i korištenje arhivskog gradiva, pravo na pristup informacijama, zaštita vlasničkih prava, zaštita privatnosti, rad s korisnicima.

Literatura:

- obvezna:

1. Pregled arhivskih fondova i zbirki Republike Hrvatske, sv. 1. Hrvatski državni arhiv, Zagreb, 2006. (poglavljje *Arhivska služba u Republici Hrvatskoj* i te uvodna poglavlja za pojedine arhive, te poglavlja: *Struktura podataka, Razredba (klasifikacija) arhivskih fondova i zbirki*)
2. Zakon o arhivskom gradivu i arhivima (»Narodne novine« broj 61/18, 98/19)
3. Ivanović, J. Priručnik iz arhivistike. I. dio. HDA, Zagreb, 2010.
4. Keeping Archives (3. izd). Australian Society of Archivists, Canberra, 2008.
5. Babić, S. Vrednovanje gradiva. u: Stručni ispiti za zaštitu i obradu arhivskog gradiva. Priručnik. Drugo izdanje. HDA. Zagreb, 2010., str. 113-126.
6. Kolanović, J. Vrednovanje arhivskog gradiva u teoriji i praksi. u: Arhivski vjesnik 38

- (1995), str. 7-22.
7. ISAD(G). Opća međunarodna norma za opis arhivskoga gradiva, (prijevod). Hrvatski državni arhiv, Zagreb, 2001.
  8. ISAAR(CPF). Međunarodna norma arhivističkoga normiranoga zapisa za pravne i fizičke osobe te obitelji (prijevod). Hrvatski državni arhiv, Zagreb, 1999.
  9. ISDF. Međunarodna norma za opis funkcija, (prijevod). Hrvatski državni arhiv, Zagreb, 2009.
  10. ISDIAH. Međunarodna norma za opis ustanova s arhivskim gradivom, (prijevod). Hrvatski državni arhiv, Zagreb, 2009.
  11. *Records in Context: A Conceptual Model for Archival Description, v0.2*. International Council on Archives, December 2019.
  12. Reference model for an open archival information system (OAIS) <https://public.ccds.org/pubs/650x0m2.pdf> (Uvodno poglavlje)
  13. Introduction to Metadata, third edition (M. Baca ed). Getty Research Institute, 2016.
  14. Pravilnik o upravljanju dokumentarnim gradivom izvan arhiva („Narodne novine“, broj 105/20)
  15. Pravilnik o korištenju javnog arhivskog gradiva (»Narodne novine« broj 121/19)
  16. Pravilnik o evidencijama u arhivima (»Narodne novine« broj 90/02. 106/07).

- dodatna:

1. Zakon o pravu na pristup informacijama (»Narodne novine« broj 25/13, 85/15)
2. Zakon o tajnosti podataka (»Narodne novine« broj 79/07, 86/12)
3. Zakon o provedbi Opće uredbe o zaštiti podataka (»Narodne novine« broj 42/18)
4. Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima (»Narodne novine« broj 69/99, 151/03, 157/03, 100/04, 87/09, 88/10, 61/11, 25/12, 136/12, 157/13, 152/14., 98/15, 44,17, 90/18, 32/20, 62/17, 96/18)
5. Cook, T. What is Past is Prologue: A History of Archival Ideas Since 1898, and the Future Paradigm Shift. U: *Archivaria* 43 (1997), str. 17-63.
6. Reference model for an open archival information system (OAIS) <https://public.ccds.org/pubs/650x0m2.pdf> (uvodno poglavlje je na popisu obvezne literature)
7. PREMIS. Data Dictionary for Preservation Metadata, version 3.0. 2015.
8. Schellenberg, Th. *Modern Archives: Principles and Techniques*. Chicago 1956.
9. Arhivski fondovi i zbirke u SFRJ, SR Hrvatska, Savez arhivskih radnika Jugoslavije, Beograd, 1984. (poglavlje *Arhivi u Socijalističkoj Republici Hrvatskoj: Pregled povijesnog razvitka zaštite arhivske građe*, str. 11-24)
10. Stulli, B. *Arhivistika i arhivska služba – Studije i prilozi*. Hrvatski državni arhiv, Zagreb, 1997.

5. Osnove arhivistike

Sadržaj predmeta:

Predmet i zadaća arhivistike, pojam i definicija arhiva, povijest i razvitak arhivske službe u svijetu, vrste arhiva, međunarodne organizacije i udruge na području arhivske djelatnosti, povijesni razvitak i ustroj arhivske službe u Republici Hrvatskoj.

Zadaće i nadležnosti arhiva, arhivi i javna uprava, arhivi kao javne ustanove na području kulture, organizacija rada u arhivima, stručni poslovi u arhivu.

Arhivska terminologija, pojam, obilježja i struktura arhivskog gradiva, arhivski fond i zbirka, osnovna arhivistička načela i koncepti (provenijencija, pertinencija, organski rast, prvobitni red), vjerodostojnost i autentičnost dokumenta, životni ciklus dokumenta.

Osnove vrednovanja arhivskog gradiva, sređivanje i opis arhivskog gradiva, vrste, sadržaj i struktura obavijesnih pomagala.

Dostupnost i korištenje arhivskog gradiva, pravo na pristup informacijama, zaštita vlasničkih prava, zaštita privatnosti, rad s korisnicima.

Literatura:

- obvezna:

1. Pregled arhivskih fondova i zbirki Republike Hrvatske, sv. 1. Hrvatski državni arhiv, Zagreb, 2006. (poglavlje *Arhivska služba u Republici Hrvatskoj*)
2. Zakon o arhivskom gradivu i arhivima (»Narodne novine« broj 61/18)
3. Ivanović, J. Priručnik iz arhivistike. I. dio. HDA, Zagreb, 2010. (poglavlje *Arhivi i njihova djelatnost*)
4. Babić, S. Vrednovanje gradiva. u: Stručni ispiti za zaštitu i obradu arhivskog gradiva. Priručnik. Drugo izdanje. HDA. Zagreb, 2010., str. 113-126.
5. Lučić, M. Sređivanje i opis arhivskog gradiva. u: Stručni ispiti za zaštitu i obradu arhivskog gradiva. Priručnik. Drugo izdanje. HDA. Zagreb, 2010., str. 105-111.
6. ISAD(G). Opća međunarodna norma za opis arhivskoga gradiva, (prijevod). Hrvatski državni arhiv, Zagreb, 2001.
7. ISAAR(CPF). Međunarodna norma arhivističkoga normiranoga zapisa za pravne i fizičke osobe te obitelji (prijevod). Hrvatski državni arhiv, Zagreb, 1999.
8. Pravilnik o upravljanju dokumentarnim gradivom izvan arhiva („Narodne novine“, broj 105/20)
9. Pravilnik o korištenju javnog arhivskog gradiva (»Narodne novine« broj 121/19)
10. Pravilnik o evidencijama u arhivima (»Narodne novine« broj 90/02, 106/07).
11. *Records in Context: A Conceptual Model for Archival Description, v0.2*. International Council on Archives, December 2019.

6. Spisovodstvo

Sadržaj predmeta:

- Značenje i uloga upravljanja spisima u poslovnim procesima, poslovni i informacijski aspekti spisovodstva, sadržaj i osobine spisovodstvenoga sustava.
- Zakonski propisi i norme o upravljanju spisima u Republici Hrvatskoj, međunarodne norme u upravljanju spisima.
- Procesi u upravljanju spisima, donošenje politike i normi, raspodjela odgovornosti i nadležnosti pri upravljanju spisima, identifikacija i analiza zahtjeva za upravljanje spisima, oblikovanje i uvođenje spisovodstvenoga sustava, organizacija uredskoga poslovanja u javnim službama u Hrvatskoj.
- Utjecaj i mogućnosti informacijskih i komunikacijskih tehnologija za upravljanje informacijama u poslovanju. Funkcionalni zahtjevi i standardi u upravljanju elektroničkim dokumentima. Struktura elektroničkih dokumenata (fizička, logička), integritet i vjerodostojnost elektroničkih dokumenata.
- Vrste i osobine spisa, oblikovanje, označavanje, obrada i korištenje dokumenata/spisa.
- Spisovodstvene funkcije.
- Rukovanje spisima u obradi, tehničko opremanje, odlaganje i zaštita spisa, vrednovanje i izlučivanje spisa, izrada popisa s rokovima čuvanja, predaja spisa nadležnom arhivu.
- Svrha klasifikacijskoga plana spisa; metodologija, struktura i način izrade klasifikacijskoga plana spisa; primjena klasifikacijskog plana u organizaciji; uloga klasifikacijskoga plana pri pretraživanju, vrednovanju, dodjeljivanju odgovornosti za spise, dodjeljivanju prava pristupa i sigurnosnih mjera.

Literatura:

- obvezna:

1. HRN ISO 15489 – Dokumentacija i informacije – Upravljanje spisima
2. HRN ISO 23081-1:2008 Informacije i dokumentacija – Procesi rukovanja zapisima – Metapodaci za zapise – 1. dio: Načela (ISO 23081-1:2006)
3. Ivanović, Jozo *Priručnik iz arhivistike, I. dio*, Zagreb, Hrvatski državni arhiv, 2010., (poglavlje *Upravljanje spisima i arhivi*, str. 291-390).
4. Principles and Functional Requirements for Records in Electronic Office Requirements; Modul 1: Overview and Statement of Principles; Modul 2: Guidelines and Functional Requirements for Electronic Records Management Systems; Modul 3: Guidelines and Functional Requirements for Records in Business Systems. International Council on Archives 2008.
<https://www.ica.org/sites/default/files/1%20Overview.pdf>
5. MoReq2010 Modularni zahtjevi za dokumentacijske sustave: Svezak 1, Osnovne usluge i priključni moduli, verzija 1.0 (prijevod). DLM Forum, 2010. (Dio prvi - Osnovne usluge Poglavlje 1. *Osnove*, str. 11 – 30.)
URL:
[https://www.moreq.info/files/MoReq2010%20-%20Svezak%201%20-%20Osnovne%20usluge%20i%20prikljucni%20moduli%20v1%200%20\(HR\).pdf](https://www.moreq.info/files/MoReq2010%20-%20Svezak%201%20-%20Osnovne%20usluge%20i%20prikljucni%20moduli%20v1%200%20(HR).pdf)
6. Uredba o uredskom poslovanju (»Narodne novine« broj 7/09)

7. Bućin, Rajka *Klasifikacijski sustavi u spisovodstvu uprave*, Zagreb, Hrvatski državni arhiv, 2015. (poglavlja: *Teorijske osnove klasifikacije u spisovodstvu*, *Konceptualne promjene i funkcionalni razvoj klasifikacijskih sustava na području Hrvatske*, *Zaključak*)
8. Pravilnik o jedinstvenim klasifikacijskim oznakama i brojčanim oznakama stvaralaca i primalaca akata (»Narodne novine« broj 38/88)

- dodatna:

1. HRI ISO/TR 26122 Informacije i dokumentacija – Analiza radnih procesa za zapise (ISO/TR 26122:2008)
2. National Archives of Australia. Designing and Implementing Recordkeeping Systems (DIRKS) Manual (<http://www.naa.gov.au/records-management/publications/DIRKS-manual.aspx>)
3. Bearman, D. *Electronic Evidence: Strategies for Managing Records in Contemporary Organizations*. Pittsburgh 1994.
4. Varga M., Strugar I., *Informacijski sustavi u poslovanju*, Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet, Zagreb, 2016.
5. Bukvić, Nenad „Upravljanje zapisima u kontekstu poslovne izvrsnosti“, *Arhivski vjesnik* 59 (2016) : str. 11-33.

7. Osnove spisovodstva

Sadržaj predmeta:

- Zakonski propisi i norme o upravljanju spisima u Republici Hrvatskoj, međunarodne norme u upravljanju spisima.
- Značenje i uloga upravljanja spisima u poslovnim procesima,
- Vrste i osobine spisa, oblikovanje, označavanje, obrada i korištenje dokumenata i spisa.
- Spisovodstvene i uredske evidencije, organizacija, opis i indeksiranje spisa i dokumenata.
- Rukovanje spisima u obradi, tehničko opremanje, odlaganje i zaštita spisa, vrednovanje i izlučivanje spisa, izrada popisa s rokovima čuvanja, predaja spisa arhivu.
- Struktura elektroničkih dokumenata (fizička, logička), integritet i vjerodostojnost elektroničkih dokumenata
- Klasifikacijski plan spisa, svrha, struktura i način izrade klasifikacijskog plana spisa, primjena klasifikacijskog plana u organizaciji, vrednovanju i pretraživanju spisa.

Literatura:

- obvezna:

1. HRN ISO 15489 – Dokumentacija i informacije – Upravljanje spisima
2. Uredba o uredskom poslovanju (»Narodne novine« broj 7/09)
3. Ivanović, Snježana “Problemi izrade funkcionalnih klasifikacijskih sustava“, *Arhivski vjesnik* 45 (2002.), str. 19-28.

4. Pravilnik o jedinstvenim klasifikacijskim oznakama i brojčanim oznakama stvaralaca i primalaca akata (»Narodne novine« broj 38/88)
5. *Digital Preservation Handbook, 2nd Edition*. Digital Preservation Coalition, 2015.
(Poglavlje:
<https://www.dpconline.org/docs/digital-preservation-handbook2/1552-dp-handbook-digital-preservation-briefing/file>)

- dodatna:

1. Ivanović, Jozo *Priručnik iz arhivistike, I. dio*, Zagreb, Hrvatski državni arhiv, 2010. (poglavlje *Upravljanje spisima i arhivi*, str. 291-390).
2. Čepulić, Tomislav „MoReq i uredsko poslovanje“, *Arhivski vjesnik* 46 (2003.) : str. 77-83.

8. Povijest filma

Sadržaj predmeta:

Pojava i počeci filma i filmske umjetnosti, razdoblja u povijesti filma i najznačajnija filmska djela i autori, razvitak filmske tehnologije, filmski žanrovi i vrste.

Povijest filma u Hrvatskoj, pojava i razvitak pojedinih filmskih žanrova, najznačajnija djela i autori, razvitak filmske produkcije u Hrvatskoj.

Filmska produkcija i organizacija snimanja, aktivnosti i sudionici u proizvodnji filma, žanrovske specifičnosti u produkciji filmova.

Distribucija i prikazivanje filma, filmski festivali, filmska kritika, zaštita prava, cenzura.

Filmski materijal i popratna filmska dokumentacija, materijal i dokumentacija koji nastaju pri snimanju filmova, žanrovske specifičnosti filmskog materijala i popratne dokumentacije.

Zaštita filmske baštine, propisi i norme u zaštiti filmske baštine, organizacija i rad filmskih arhiva, međunarodne organizacije, koje se bave zaštitom filmske baštine, organizacija zaštite filmske baštine u Republici Hrvatskoj.

Etički kodeks filmskih arhivista.

Literatura:

- obvezna:

1. Škrabalo, I., 101 godina filma u Hrvatskoj (1896-1997), Nakladni zavod Globus, Zagreb, 1998.
2. Turković H., Majcen V., Hrvatska kinematografija: povijesne značajke, suvremeno stanje i filmografija: (1991.-2002.), Ministarstvo kulture HR, Zagreb, 2003 (do stranice 162.)
3. Peterlić, A., Osnove teorije filma, Filмотeka 16, Zagreb, 1982 (2001.)
4. Majcen, V., *Obrazovni film: Pregled povijesti hrvatskog obrazovnog filma*, Hrvatski državni arhiv – Hrvatska kinoteka, Zagreb, 2001.

- dodatna:

1. Filmska enciklopedija. Leksikografski zavod »Miroslav Krleža«, I. i II. dio, Zagreb, 1986. i 1990.
2. Filmski leksikon. Leksikografski zavod »Miroslav Krleža«, Zagreb, 2003.

9. Filmska tehnologija

Sadržaj predmeta:

Osnovne vrste i tehnologije filmskog i audiovizualnog zapisa, povijesni razvitak tehnike i tehnologije za proizvodnju i obradu filmskog i audiovizualnog materijala.

Tehnološki postupci u obradi filmskog i audiovizualnog zapisa, snimanje, montaža, tehnička obrada i opremanje.

Formati filma, povijesni pregled pojavljivanja i korištenja pojedinih formata, vrste i svojstva filmske vrpce, vrste i namjena filmskog materijala koji nastaje u postupku snimanja i obrade filma.

TV i video tehnologija i video zapis, svojstva, formati i mediji videozapisa, digitalni videozapis.

Zaštita i čuvanje filmskog materijala, uzročnici oštećivanja i propadanja zapisa, tehničko opremanje i uvjeti čuvanja, pregled i provjera filmske vrpce.

Restauracija i rekonstrukcija filmskog gradiva.

Literatura:

-obvezna:

1. Kukuljica, M., Zaštita i restauracija filmskog gradiva, Hrvatski državni arhiv, Zagreb, 2004.
2. Fairbairn N., Pimpinelli M.A., Ross T./ FIAF-ov priručnik za katalogizaciju pokretnih slika, Hrvatski državni arhiv, 2017.
3. Zore L., Specifični problemi pri restauraciji filmskog djela, Hrvatski filmski ljetopis br. 60 (2009), Hrvatski filmski savez 2009., str. 64-68.
4. Kukuljica, M., Vrednovanje i kriteriji za izlučivanje i trajnu pohranu filmske građe. Arhivski vjesnik 37 (1994), str. 101-114.

- dodatna:

1. Filmski leksikon. Leksikografski zavod »Miroslav Krleža«, Zagreb, 2003.
2. Filmska enciklopedija. Leksikografski zavod »Miroslav Krleža«, I. i II. dio, Zagreb, 1986. I 1990.
3. Puhovski N., Digitalni abecedarij audiovizualnih medija, Hrvatski filmski savez 2008.
4. Kukuljica, M., Metode, mjere i otvorena pitanja zaštite filmske građe (Iskustva Kinoteke Hrvatske na zaštiti Nacionalnog filmskog fonda), Arhivski vjesnik 36 (1993), str. 69-84.

10. Povijest institucija na hrvatskom području

Sadržaj predmeta:

Ustroj i djelovanje institucija srednjovjekovne Hrvatske: središnja vlast, županije, gradovi i općine, vjerske ustanove, vlastelinstva.

Institucije Ugarskog kraljevstva do 1526., institucije Mletačke Republike, središnje institucije Habsburške Monarhije 1526.-1918., hrvatske zemlje pod turskom upravom.

Ustroj uprave na području Vojne krajine, institucije u Istri i Rijeci do 1918.

Reforme Marije Terezije i Josipa II. Ilirske provincije i francuska uprava, austrijska uprava u Dalmaciji, ustroj javne uprave 1848.-1850., ustroj javne uprave 1850-1861., državna uprava 1861. – 1869., državna uprava na temelju Nagodbe (1869.-1918.), pravosuđe 1848. – 1918.

Upravna i teritorijalna organizacija Kraljevine SHS/Kraljevine Jugoslavije (ustanove središnje vlasti, organizacija i nadležnosti oblasti, banovina, kotara i gradova), ustroj pravosuđa, školski sustav, vojska, gospodarstvo.

Istra, Rijeka i Zadar pod talijanskom upravom.

Upravna i teritorijalna organizacija NDH, pravosuđe, javne službe, vojska i školstvo u NDH, postrojbe i ustanove stranih sila na hrvatskome području za vrijeme 2. svjetskog rata, ustroj i djelovanje partizanskih civilnih i vojnih organa vlasti.

Upravni i teritorijalni ustroj Hrvatske u razdoblju socijalizma, ustroj i nadležnosti saveznih tijela i ustanova, republička tijela uprave i javne ustanove, lokalna samouprava, pravosudni sustav, obrazovni sustav, reforme političkog i gospodarskog sustava, društveno-političke organizacije.

Upravni i teritorijalni ustroj Hrvatske po osamostaljenju, ustroj i nadležnosti tijela državne uprave i lokalne uprave i samouprave.

Literatura:

-obvezna:

1. Beuc, I. Povijest institucija državne vlasti Kraljevine Hrvatske, Slavonije i Dalmacije, Zagreb, 1985.
2. Dabinović, A. Hrvatska državna i pravna povijest, Zagreb 1990.
3. Perić, I. Hrvatski Državni Sabor 1848.–2000., sv. 1–2, Zagreb 2000.
4. Društveni razvoj u Hrvatskoj (od početka 16. do početka 20. stoljeća), ur. M. Gross, Zagreb 1981.
5. Mali leksikon hrvatske pravne povijesti, prir. F. Hameršak, Katedra za povijest hrvatskoga prava i države, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013.
(https://www.pravo.unizg.hr/download/repository/Mali_leksikon_hrvatske_pravne_povijesti%5B1%5D.pdf)
6. Holjevac-Tuković, Ana, Institucije središnjih tijela Narodne Republike Hrvatske 1945.–1953. (Magistarski rad, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2004).
7. Ustav Republike Hrvatske (»Narodne novine« broj 85/10 – pročišćeni tekst i 5/14)
8. Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, broj 19/13 – pročišćeni tekst, 137/15, 123/17, 98/19, 144/20)

11. Pomoćne povijesne znanosti

Sadržaj predmeta:

Osnove latinske paleografije: materijali i sredstva za pisanje, vrste pisama na području Hrvatske, čitanje i transkripcija tekstova pisanih različitim tipovima latiničnog pisma.

Diplomatika: osnove diplomatike, vrste i tradicija isprave, vanjska i unutarnja obilježja isprave.

Kronologija: računanje vremena, era, godina, početak godine, kontrolni dijelovi datuma, mjeseci u godini, dani u tjednu, pomične i nepomične svetkovine, dijelovi dana.

Heraldika: pojava i razvoj grbova, vrste grbova, podjela grbova, dijelovi grbova, opisivanje grbova, grbovi na području Hrvatske.

Sfragistika: pečati u povijesti, značenje, oblici i primjena, vrste pečata, materijal pečata, oblici pečata, način pečačenja.

Povijesna metrologija: mjere za dužinu, mjere za površinu, mjere za obujam, šuplje mjere, mjere za težinu, sustavi novčanih jedinica, europski metrički sustavi i njihova nazočnost na hrvatskome prostoru.

Literatura:

- obvezna:

1. Stipišić, J. Pomoćne povijesne znanosti u teoriji i praksi. Školska knjiga, Zagreb 1991.
2. Antoljak, S. Pomoćne historijske nauke. Historijski arhiv, Kraljevo 1971.
3. Šanjek, F. Osnove latinske paleografije hrvatskog srednjovjekovlja. Nakl. KS. Zagreb, 1996.
4. Gulin, A. Pregled hrvatske diplomatike s bibliografijom. U: Starine JAZU, knjiga 58, Zagreb, 1980., str. 193-220.
5. Cappelli, A. Cronologia, Cronografia e Calendario perpetuo dal principio dell'era christiana ai nostri giorni. Hoepli, Milano 1998. (7. izd.)
6. Grotefend, H. Taschenbuch der Zeitrechnung des deutschen Mittelalters und der Neuzeit. Hahnische Buchhandlung, Hannover 1982. (12. izd.)
7. Gulin, A. Hrvatska crkvena srednjovjekovna sfragistika. Golden marketing, Zagreb 1998.
8. Gulin, A. Hrvatski srednjovjekovni kaptoli: loca credibilia sjeverne i središnje Hrvatske. Zagreb, 2001.
9. Herkov, Z. Naše stare mjere i utezi. Uvod u teoriju povijesne metrologije i njezina praktična primjena pri proučavanju naše gospodarske povijesti. Školska knjiga, Zagreb 1973.
10. Kren, T. Svjetski kalendar i kršćanska era. HKD Sv. Jeronima, Zagreb 2000.
11. Zmajčić, B. Heraldika, sfragistika, genealogija. Školska knjiga, Zagreb 1971. (2. izd)
12. Zmajčić, B. Heraldika, sfragistika, genealogija, veksikologija, rječnik heraldičkog nazivlja. Golden marketing, Zagreb 1996.
13. Smičiklas, T. Predgovor, u: Diplomatički zbornik kraljevine Hrvatske, Dalmacije i Slavonije, sv. II, listine XII. vijeka (1101-1200). JAZU, Zagreb 1904.

12. Upravljanje elektroničkim dokumentima

Sadržaj predmeta:

Informacijske i komunikacijske tehnologije i upravljanje informacijama u poslovanju. Strukturirani i nestrukturirani podaci, koncepti i tehnologije koji se koriste za njihovo prikupljanje, obradu, analitiku, modeliranje i komunikaciju.

Document management i slične tehnologije i aplikacije, funkcije sustava za upravljanje dokumentima i njegova integracija u informacijski sustav organizacije, funkcionalni zahtjevi i standardi u upravljanju elektroničkim dokumentima.

Upravljanje znanjem u organizacijama, modeliranje i upravljanje sadržajem informacijskih sustava, baze znanja i baze dokumenata, Internet/Intranet tehnologije u upravljanju dokumentima, veliki podaci, umjetna inteligencija u upravljanju informacijama u poslovanju. Jezici za označavanje i strukturiranje dokumenata i informacijskih izvora, sheme metapodataka u upravljanju dokumentima i spisima.

Svojstva elektroničkih dokumenata, ovisnost o softveru i hardveru, fizička i logička struktura elektroničkih dokumenata, integritet i vjerodostojnost elektroničkih dokumenata, sigurnost i zaštita podataka. Pravni aspekti prikupljanja, obrade i iskorištavanja podataka. Digitalizacija i digitalni arhivi.

Literatura:

- obvezna:

1. Franks, Patricia C. Records and information management. London: Facet, 2013.
2. MoReq2010 Modularni zahtjevi za dokumentacijske sustave: Svezak 1, Osnovne usluge i priključni moduli, verzija 1.0 (prijevod). DLM Forum, 2010.
3. Reference model for an open archival information system (OAIS): Recommended practice. Consultative committee for space data systems, 2012.
4. Kotu, V., Deshpande, B. *Data Science: Concepts and Practice*. 2. izd., Cambridge (US): Morgan Kaufmann Publishers, 2019.
5. HRN ISO 23081-1 Informacije i dokumentacija – Procesi rukovanja zapisima – Metapodaci za zapise – 1. Dio: Načela. Hrvatski zavod za norme, 2008.
6. Digital Preservation Handbook, 2nd Edition. Digital Preservation Coalition, 2015.

- dodatna:

1. Smallwood, R.F. Information governance: concepts, strategies and best practices. Wiley CIO, 2014.
2. Principles and Functional Requirements for Records in Electronic Office Requirements; Modul 1: Overview and Statement of Principles; Modul 2: Guidelines and Functional Requirements for Electronic Records Management Systems; Modul 3: Guidelines and Functional Requirements for Records in Business Systems. International Council on Archives 2008.
3. Technical Guidelines for Digitizing Cultural Heritage Materials: Creation of Raster Image Files. Federal Agencies Digital Guidelines Initiative, 2016.
4. PREMIS. Data Dictionary for Preservation Metadata, version 3.0. 2015.

13. Zaštita i obrada elektroničkih zapisa

Sadržaj predmeta:

Formati i strukture elektroničkih zapisa (tekst, slika, baze podataka, video i audio formati, multimedija), standardi kodiranja i strukturiranja digitalnih podataka.

Mediji za pohranu elektroničkih zapisa, tehnike i postupci za provjeru integriteta.

Formati za razmjenu podataka, sheme metapodataka u zaštiti i obradi elektroničkih zapisa.

Postupci konverzije i migracije podataka, digitalizacija.

Sigurnost računalnih sustava i elektroničkih podataka.

Literatura:

- obvezna:

1. Electronic Records Management Guidelines
<http://www.mnhs.org/preserve/records/electronicrecords/erguidelinestoc.php>
2. Recommendations on formats and standards useful in digitisation. Recommendations
<https://www.digitisation.eu/training/recommendations-for-digitisation-projects/recommendations-formats-standards-recommendations/>
3. The XML FAQ Section 1: Basics
<http://xml.silmaril.ie/basics.html>
4. Dublin Core Metadata Initiative. Metadata Basics
<https://www.dublincore.org/resources/metadata-basics/>

- dodatna:

1. Encoded Archival Description
<https://www.loc.gov/ead/>
2. What are Metadata Standards
<http://www.dcc.ac.uk/resources/briefing-papers/standards-watch-papers/what-are-metadata-standards>
3. Reference model for an open archival information system (OAIS)
<https://public.ccsds.org/pubs/650x0m2.pdf>

14. Fotografija i mikrografija

Sadržaj predmeta:

Fotografske tehnike i postupci, vrste, namjena i građa fotografskih uređaja.

Fotografsko snimanje, čimbenici koji utječu na parametre i kvalitetu snimka, podešavanje parametara snimanja.

Vrste i svojstva fotografskog materijala, razvijanje, kopiranje i obrada fotografskog materijala, oprema i tehnološki postupci u fotografskom laboratoriju.

Mikrografske tehnike i postupci, mikrografske snimanje i obrada snimljenog materijala, priprema gradiva za mikrografske snimanje, međunarodne norme u mikrografiji.

Zaštita i čuvanje fotografskog i mikrografske materijala, uvjeti čuvanja, vrste i izvori oštećivanja i propadanja.

Digitalizacija i digitalna obrada slika, uređaji za digitalizaciju, postupak digitalizacije, svojstva i osnovni parametri digitalne slike, alati i postupci za obradu digitalne slike.

Literatura:

- obvezna:

1. Fizi, M. Fotografija. Grafički zavod Hrvatske, Zagreb, 1982.
2. Hedgcoe, J. Fotopriručnik o fotografskim tehnikama, postupcima izrade i opreme. Mladost, Zagreb, 1982.
3. Perić, M. Suvremena kolor fotografija. Narodna tehnika, Zagreb, 1992.
4. Bergstein, A. Kapustić, S. Mikrografija. Samobor, 1989.
5. Justrel, B. Roper, M. White, H.J. Upute za zaštitu mikrooblika (prijevod s engleskoga).

Hrvatski državni arhiv, Zagreb, 1998.

6. Ang, T. Digitalna fotografija. Znanje, Zagreb, 2003.
7. Vlašić, Kristian. Priručnik o skeniranju – tehnike i trikovi. Kristal, Zagreb, 2000.
8. Ritzenthaler, M.L. et al. Upravljanje zbirakama fotografija, (hrv. prijevod). Hrvatski državni arhiv, Zagreb, 2004.

- *dodatna:*

1. Manual of Archival Reprography. ICA. K.G.Saur, München, New York, London, Paris, 1989.
2. Dörr, M., Weber, H. Digitalna obrada podataka u funkciji zaštite arhivskih fondova? U: Arhivski vjesnik 43 (2000), str. 91-107.